

Bases de la cultura i el pensament de la Xina i el Japó

Carles Prado Fonts
Muriel Gómez Pradas

PID_00205804

Material docent de la UOC

Carles Prado Fonts**Muriel Gómez Pradas**

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pel professor: Carles Prado Fonts (2013)

Primera edició: setembre 2013
© Carles Prado Fonts, Muriel Gómez Pradas
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2013
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Disseny: Manel Andreu
Realització editorial: Eureka Media, SL

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

Abans d'iniciar la lectura d'aquest material és important tenir en compte alguns aspectes que el relacionen amb els objectius i la naturalesa de l'assignatura *Bases de la cultura i el pensament de la Xina i el Japó*.

En primer lloc, aquest material és *només* la porta d'entrada a l'àmbit en què s'emmarca l'assignatura –en cap cas es tracta del contingut complet. Havent llegit i treballat bé les explicacions molt inicials que s'hi ofereixen, haureu de seguir l'itinerari que us marqui el pla docent de l'assignatura: llegir alguns fragments dels textos primaris, completar-los amb bibliografia secundària, realitzar activitats per aprofundir-hi i relacionar-ne continguts, etc. Tot això, en conjunt, és el que constitueix l'assignatura.

En segon lloc, hem optat pel format “preguntes més freqüents” (PMF) seguint el model d'algunes publicacions recents amb finalitats similars.

Tenint en compte que el material està pensat per a estudiants que no tenen cap tipus de bagatge en la cultura i el pensament de la Xina i el Japó, ens ha semblat que aquest format permet una visió panoràmica i, alhora, concisa i dinàmica. A més, pel fet d'estar organitzat d'acord amb la generació de preguntes, el material pressuposa una interacció diferent amb l'estudiant que s'enfronta a aquest àmbit per primer cop i que més endavant ja tindrà temps per treballar amb els textos primaris, amb el manual especialitzat o amb la bibliografia secundària. Naturalment, les preguntes podrien ser infinites. Hem seleccionat les que aborden temàtiques clau o aspectes significatius per a accedir a la cultura i el pensament de la Xina i el Japó. També hem incorporat algunes preguntes que tradicionalment altres estudiants ens han plantejat amb freqüència en el passat. En aquest sentit, el material vol ser un model de diàleg perquè, a partir d'aquí, genereu les vostres pròpies preguntes sobre aquests o altres aspectes que us interessin i les plantegeu a l'aula durant el semestre.

En tercer lloc, atesa la naturalesa del material i l'assignatura en què s'emmarca, ens hem procurat mantenir dins d'un registre didàctic. Això té implicacions importants. Si bé hem volgut traçar unes coordenades senzilles per facilitar l'orientació de l'estudiant en un àmbit que li és nou, hem hagut de ressaltar només algunes nocions, conceptes o branques molt generals. Això inevitablement redueix la complexitat de tots els aspectes que tractarem. És important que en sigueu conscients i que utilitzeu aquest material correctament –és a dir, únicament per aterrar a l'assignatura i fer-vos un mapa inicial de conjunt.

Finalment, en tant que *bases* de la cultura i el pensament de la Xina i el Japó, hem acotat el contingut d'aquestes PMF als àmbits del pensament, l'art i la literatura dins de la tradició clàssica o premoderna que, aproximadament,

Referència bibliogràfica

Jeffrey N. Wasserstrom, *China in the 21st Century: What Everyone Needs to Know* (Oxford: Oxford University Press, 2010).

arriba ben bé fins a les portes dels segles XIX i XX. Per a l'evolució d'aquests àmbits en el món modern i contemporani, podeu cursar les assignatures de pensament, art i literatura del *Màster Universitari en Estudis de la Xina i el Japó: Món Contemporani*.

Continguts

Mòdul didàctic 1

Pensament

Carles Prado Fonts

1. Aspectes generals del pensament a l'Àsia Oriental
2. Escoles de pensament

Mòdul didàctic 2

Literatura

Carles Prado Fonts

1. Aspectes generals de la literatura a la Xina i el Japó
2. Bases de la literatura xinesa
3. Bases de la literatura japonesa

Mòdul didàctic 3

Art

Muriel Gómez Pradas

1. La tradició artística a l'Àsia Oriental: alguns trets definitoris
2. Tècniques, materials i formats
3. Aspectes relacionats amb el pensament a l'Àsia Oriental
4. Algunes de les principals escoles artístiques
5. Relacions artístiques i influències mútues

Bibliografia

A continuació us oferim una breu bibliografia introductòria per a cadascun dels blocs que formen el present material. Entre les múltiples referències que podrien ser avinents per a cada apartat, n'hem volgut presentar només una molt petita selecció per tal de facilitar l'orientació en aquest punt de sortida. Posteriorment, el docent de l'aula i el treball a l'assignatura us proporcionaran més referències i més específiques per a cada temàtica.

Pensament

La millor manera de conèixer els pensadors que hem esmentat al llarg d'aquestes PMF és, naturalment, llegint-los. Endinsar-se en obres com les *Analectes* de Confuci, el *Daodejing* o el *Zhuangzi* és conèixer de primera mà els textos bàsics que han configurat la història del pensament a l'Àsia Oriental. És important, doncs, fer aquest exercici de lectura d'obres primàries.

Ara bé, pareu atenció: com que es tracta d'obres sense drets d'autor, hi ha moltes editorials que en publiquen traduccions, però no totes ho fan en traducció directa (és a dir, directament des del xinès i no per mitjà de llengües interposades com l'anglès o el francès) ni comptant amb els traductors més competents. A l'hora de decidir-se per una versió en concret, doncs, cal analitzar bé el projecte editorial, l'origen de la traducció i el perfil del traductor. En cas de dubte, el docent de l'assignatura us pot donar un cop de mà.

D'altra banda, algunes obres secundàries (és a dir, manuals o estudis sobre les obres primàries) que us poden ser útils per començar a ampliar allò que hem vist en aquestes PMF són:

Cheng, Anne. *Historia del pensamiento chino*. Trad. Anne-Hélène Suárez. Barcelona: Bellaterra, 2002.

González Vallés, Jesús. *Historia de la filosofía japonesa*. Madrid: Tecnos, 2002.

Les obres de Cheng i González Vallés, extenses i molt completes, ofereixen una mirada panoràmica al pensament xinès i japonès, respectivament. Ambdues fan un repàs cronològic molt detallat i, a la vegada, entenedor de l'evolució del món de les idees a cadascun d'aquests dos països. Inclouen fragments traduïts de diverses obres, la qual cosa permet fer-ne un primer tast que complementa l'anàlisi.

Schirokauer, Conrad, i Miranda Brown. *Breve historia de la civilizaci3n china*. Trad. Carlos Sardiña i Yolanda Fontal. Barcelona: Bellaterra, 2011.

L'obra de Schirokauer és un exemple de bon manual general d'història que puntualment integra de manera esplèndida determinats aspectes sobre pensament en les dinàmiques històriques de cada època. Té un abast panoràmic (inclou aspectes d'economia, política, societat i cultura) que el fa molt complet sense perdre un to molt clar i divulgatiu.

Literatura

Naturalment –per tot el que hem vist al llarg d'aquestes PMF sobre la interrelació entre la literatura i el pensament en les tradicions xinesa i japonesa– les mateixes reflexions bibliogràfiques que hem fet per a l'àmbit de pensament són vàlides per al de literatura: la manera òptima de conèixer aquests autors i tendències és emprendre la lectura de les seves obres en versions que, sempre que es pugui (i, malauradament, no sempre és possible), siguin traduccions directes i amb garanties de rigor.

Paral·lelament, com a bibliografia secundària també us poden ajudar les obres següents:

Idema, Wilt i Lloyd Haft. *A Guide to Chinese Literature*. Ann Arbor: University of Michigan Press, 1997.

Un magnífic manual relativament breu que ofereix una visió panoràmica i molt informada de tot el desenvolupament literari xinès: des dels inicis fins a l'època moderna. Inclou una primera part en què s'analitzen diversos conceptes i aspectes generals i una segona part ordenada de manera cronològica en què s'aborda el desenvolupament dels diversos gèneres literaris al llarg de la història.

Mair, Victor, ed. *The Columbia History of Chinese Literature*. New York: Columbia University Press, 2001.

Obra col·lectiva editada amb bon criteri per un prestigiós professor com Victor Mair i que analitza el desenvolupament de tot tipus de gèneres, conceptes i períodes literaris al llarg de la història xinesa. Tot i tenir un cert esperit enciclopèdic i un abast monumental, els diferents capítols –escrits per bons especialistes contemporanis, amb una perspectiva molt actual– es poden llegir de manera independent i són molt entenedors i divulgatius.

Keene, Donald. *La literatura japonesa*. Trad. Jesús Bal y Gay. México, D.F.: Fondo de Cultura Económica, 1956.

Obra molt breu d'un dels grans especialistes occidentals en literatura japonesa, el prestigiós professor Donald Keene, que va ser traduïda al castellà ja fa unes dècades. Condensa en molt poques pàgines els aspectes més essencials del desenvolupament literari japonès amb una combinació d'explicacions, comentaris i traduccions de fragments d'obres clau.

Rubio, Carlos. *Claves y textos de la literatura japonesa: Una introducción*. Madrid: Cátedra, 2007.

Extens manual d'introducció a la literatura japonesa escrit per Carlos Rubio, figura de llarg bagatge com a traductor literari del japonès. A la primera part, Claves, s'analitzen els diferents contextos que configuren el fet literari japonès (geografia, història, llengua, pensament, societat) i els seus gèneres principals (poesia, prosa i teatre). A la segona part, Textos, s'examinen a fons algunes de les obres més significatives de la tradició literària japonesa, acompanyats d'extensos fragments de traduccions que permeten veure'n l'estil i les característiques principals. El conjunt és una obra molt personal que resulta ben completa i exhaustiva.

Art

Pel que fa a l'art de l'Àsia Oriental hi ha nombroses referències bibliogràfiques de tot tipus, des de manuals generalistes a monografies especialitzades per autors o èpoques. El que presentem a continuació és una molt breu selecció que pugui servir d'ajuda per entrar en un món complex i divers com és el de l'Art a països com la Xina i el Japó.

Cervera, Isabel. *Arte y cultura en China. Conceptos, materiales y términos de la A a la Z*. Barcelona: El Serbal, 1997.

Obra plantejada com un diccionari de termes artístics, que conté informació bàsica sobre escoles, períodes, autors, tècniques, formes, i materials. Obra pràctica de consulta.

Clunas, Craig. *Art in China*. Oxford: Oxford University Press, 2009. [edició original 1997]

Un boníssim punt de partida i una de les millors introduccions a l'art a la Xina. El títol "Art in China" (i no "Chinese Art") és totalment intencional, i va ser un dels primers acadèmics a intentar estudiar l'art a la Xina en tota la seva complexitat, sense caure en apriorisme o en prendre com a mesura o referència l'art occidental.

Mason, Penelope. *History of Japanese Art*. New York: Harry N. Abrams, 2004. [edició original 1993]

En aquest llibre trobareu una bona descripció de les arts del Japó des d'una perspectiva històrica, sense oblidar fer referència al context social, polític i religiós. Un dels grans clàssics, amb nombroses reedicions.

Sadao, Tuseko S.; Wada, Stephanie. *Discovering the Arts of Japan: A Historical Overview*. Tokyo: Kodansha, Int., 2010 [edició original 2003]

Un bon llibre de referència. Concís, pràctic i que proporciona una bona visió global de les principals tendències en l'art al llarg de la història del Japó.

